

Lezen op B2

Examentraining leesvaardigheid voor het Staatsexamen II

Instituut voor Nederlands Taalonderwijs en Taaladvies

Universiteit van Amsterdam

Freek Bakker

Francien Schoordijk

Boom, Amsterdam

© 2013 Uitgeverij Boom, Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Vormgeving en opmaak:

Impressie grafische vormgeving (Anja Verhart), Gouda

Illustraties:

Sjors Vervoort, Eindhoven

isbn 978 94 6105 199 8

nur 110

Inhoud

Voorwoord 7

Inleiding 8

Hoofdstuk 1 Het staatsexamen NT2: lezen 11

- 1.1** De inhoud van het examen 11
- 1.2** De teksten van het examen 12
- 1.3** De vragen van het examen 13
- 1.4** De onderwerpen van de teksten 13

Hoofdstuk 2 Globaal lezen 15

Hoofdstuk 3 Intensief lezen 31

- 3.1** De betekenis van woorden (her)kennen 34
- 3.2** Idioom en collocaties herkennen 34
- 3.3** Verbanden tussen zinnen en alinea's herkennen 35
- 3.4** Herkennen waarnaar woorden verwijzen 38
- 3.5** Mening van de schrijver weergeven 40
- 3.6** Functie van zinnen, alinea's en grotere tekstdelen benoemen 42
- 3.7** De essentie van de tekst weergeven 43

Hoofdstuk 4 Selectief lezen 45

- 4.1** De structuur van teksten 46
- 4.2** Titels en tussenkopjes 46
- 4.3** Trefwoorden 47

Hoofdstuk 5 Vragen beantwoorden 55

- 5.1** Soorten vragen 56
- 5.2** Omgaan met multiplechoicevragen 67

Hoofdstuk 6 Oefenen met woorden 71

Hoofdstuk 7 Het examen 87

- 7.1** Digitaal examen 87
- 7.2** Woordenboeken 89
- 7.3** Planning 92
- 7.4** Werkwijze 93

Achterflap Stappenplan

Voorwoord

Lezen op B2 is een takenboek waarmee cursisten kunnen trainen voor het examen Lezen, één van de onderdelen van het Staatsexamen Nederlands als tweede taal, programma II.

In het dagelijks leven is lezen een belangrijke vaardigheid die je voortdurend gebruikt. Maar ook als je goed wilt functioneren in je werk of als je een studie of opleiding doet, is goed kunnen lezen onmisbaar. Lezen is bovendien ook ontzettend leuk. Sommige teksten zijn niet direct gemakkelijk te begrijpen, maar training en kennis van leesstrategieën kunnen enorm helpen.

Net als alle andere dingen die je wilt leren, moet je dus ook trainen om goed te kunnen lezen. Je moet ruim voordat je examen doet met de leestraining beginnen. Je kunt van lezen een erg leuke sociale activiteit maken: werk met andere cursisten samen bij de voorbereiding op het examen! Je spreekt dan af dat je dezelfde teksten leest en elkaar vragen over de tekst stelt om te controleren of je de tekst hebt begrepen.

De auteurs wensen je veel succes!

Amsterdam, juni 2013

Freek Bakker
Francien Schoordijk

Inleiding

Lezen op B2 is een boek waarmee je de vaardigheid ‘lezen’ kunt trainen. Voordat je aan de training begint, is het goed om even stil te staan bij de vraag wat lezen eigenlijk is. Als je een tekst aan het lezen bent, doe je drie verschillende dingen:

- 1 bepalen wat je met de tekst moet doen om je leesdoel te realiseren: er zijn verschillende manieren van lezen en je moet kiezen welke manier het best past bij je doel;
- 2 woorden van een tekst herkennen: je probeert te begrijpen op welke manier die woorden in de zin staan en welke relaties die woorden met elkaar hebben;
- 3 betekenis geven aan de woorden die je leest: je probeert de woorden en de zinnen te begrijpen.

In dit boek vind je voorbeelden, uitleg en oefeningen bij elk van deze drie activiteiten.

Voor wie is het boek bedoeld?

Lezen op B2 is bedoeld voor iedereen die zich wil voorbereiden op het examen Lezen van het Staatsexamen NT2, programma II. Als je bent geslaagd voor het Staatsexamen Lezen, heb je niveau B2. Als je dat niveau hebt bereikt, kun je ‘artikelen en verslagen lezen die betrekking hebben op eigentijdse problemen waarbij schrijvers een bepaalde houding of standpunt innemen’ (bron: www.erk.nl). Je hebt daarbij geen problemen meer met het woordgebruik en de zinsbouw, met de indeling van de tekst en de lengte van de tekst.

Hoe is het boek opgebouwd?

In het eerste hoofdstuk van dit boek wordt kort informatie gegeven over het Staatsexamen. Hoofdstuk 2, 3 en 4 gaan over de drie manieren van lezen die je in het Staatsexamen moet gebruiken: globaal, intensief en selectief lezen. Hoofdstuk 5 behandelt de verschillende soorten vragen die bij de examenteksten worden gesteld. In hoofdstuk 6 staan oefeningen met de woordenschat en in hoofdstuk 7 ten slotte kun je lezen waar je tijdens het examen op moet letten.

Wat voor teksten zijn in het boek gebruikt?

In *Lezen op B2* staan teksten uit publicaties die ook vaak in het Staatsexamen worden gebruikt: teksten uit de krant, folders, instructieve teksten, advertenties enzovoort. Het zijn authentieke teksten van recente datum; de teksten zijn soms iets ingekort.

Hoe moet je het boek gebruiken?

Je kunt dit boek het beste van het begin tot het einde doorwerken. Vlak voordat je het Staatsexamen doet, moet je het laatste hoofdstuk (hoofdstuk 7) nog eens lezen. Als je dat hebt gedaan, weet je goed wat je te wachten staat op het examen.

Op de website (www.staatsexamennt2.nl/lezenopB2) die bij dit boek hoort, kun je een voorbeeld van het Staatsexamen maken; je moet dat examen doen onder dezelfde condities als het echte examen.

Als je de oefeningen in dit boek maakt, lees dan altijd eerst de vragen en daarna de tekst. Vervolgens probeer je de vragen te beantwoorden en ten slotte controleer je je antwoorden met behulp van de sleutel die je op de website kunt vinden. Kijk daarbij ook goed naar de opmerkingen en de feedback: bij iedere vraag wordt aangegeven waarom een antwoord goed of fout is.

Wat vind je op de website?

Zoals gezegd hoort er bij dit boek een website. In de kantlijn is met een icoontje aangegeven als je iets over de tekst op de website kunt vinden, bijvoorbeeld een aanwijzing over het lezen of een uitleg bij de goede en de foute antwoorden. Op de website vind je:

- 1 de uitwerkingen van alle oefeningen in dit boek;
- 2 een voorbeeld van een Staatsexamen lezen, met een uitwerking en andere opmerkingen.

Tip**De Taalwinkel**

De website www.taalwinkel.nl is een online taaladviespunt voor mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid. Klik op deze site op het tabblad 'studievaardigheden' en kies vervolgens 'leesstrategieën'. Je vindt daar tips hoe je slim en snel (strategisch) een tekst kunt lezen.

Tip**Voorbeelden van examens**

Op de website van het Staatsexamen vind je voorbeeldexamens Lezen: www.cve.nl/item/staatsexamens_nederlands_als/
Klik in de linkerkolom op 'Staatsexamens NT2' en daarna op 'Vorbereiden'.

1

Het Staatsexamen NT2: lezen

Tijdens het Staatsexamen NT2 programma II is lezen een van de vier taalvaardigheden die worden getoetst; de overige onderdelen zijn: spreken, schrijven en luisteren. Het doel van het examen is vast te stellen of je voldoende leesvaardig bent. Leesvaardig zijn wil zeggen: dat je om kunt gaan met allerlei soorten teksten waarmee je te maken krijgt op je werk, tijdens je studie of in het dagelijks leven.

Neem de onderstaande beschrijving van het leesexamen zorgvuldig door. Dan weet je wat je tijdens het examen kunt verwachten en kom je niet voor onaangename verrassingen te staan.

1.1 De inhoud van het examen

Het examen Lezen bestaat uit één - digitaal - onderdeel. Tijdens het examen krijg je een boekje met ongeveer acht leesteksten. Het kunnen er ook zeven of negen zijn. Bij de teksten horen veertig vragen. Het zijn altijd multiplechoicevragen met drie of vier antwoordalternatieven. De vragen en de antwoordmogelijkheden bij deze teksten staan op je computerscherm. Je beantwoordt de vragen door het goede antwoord te selecteren en op de muis te klikken.

Er zijn drie vaardigheden die met dit examen worden getoetst: je oriënteren op de tekst, de exacte betekenis van een tekstpassage bepalen en specifieke informatie selecteren. Je hebt 100 minuten de tijd voor het hele onderdeel lezen. Je mag voor dit examenonderdeel drie eentalige of tweetalige woordenboeken meenemen. In hoofdstuk 7 staan adviezen die je helpen om de juiste woordenboeken te kiezen.

De teksten die voor het examen gebruikt worden, zijn erg gevarieerd. Voor het B2-niveau van dit examen wordt immers van je verwacht dat je een breed scala aan teksten kunt lezen. Het zijn teksten die je voor je werk gebruikt, voor je opleiding of gewoon in het dagelijks leven. De teksten variëren in de onderstaande aspecten:

- lengte van de tekst: er zijn zowel korte teksten als middellange en langere teksten (tot twee pagina's A4);
- type tekst:
 - beschrijvende teksten, bijvoorbeeld berichten van een opleiding of werkgever, informatiefolders en teksten uit leerboeken;
 - persuasieve teksten, bijvoorbeeld advertenties en ingezonden brieven;
 - beschouwende (opiniërende) teksten, bijvoorbeeld artikelen uit tijdschriften uit de wereld van werk en opleidingen met meningen van verschillende personen;
 - instructieve teksten, bijvoorbeeld handleidingen over de werking van apparaten, routebeschrijvingen en teksten over wat je moet doen bij een brand of bij een ongeluk op het werk (bron: www.cve.nl/item/inhoud_van_het_examen).
- bron van de tekst: de teksten zijn afkomstig uit kwaliteitsdagbladen als de *NRC* of *de Volkskrant* of populairwetenschappelijke tijdschriften (bijvoorbeeld het blad *Psychologie Magazine*). Ook worden artikelen uit weekbladen als *Vrij Nederland* gebruikt, uit internetpublicaties als *Intermediair* en interne publicaties van hogescholen en universiteiten.

Je kunt het lezen van deze diverse soorten teksten oefenen in hoofdstuk 2, 3 en 4.

Alle vragen die je bij de teksten krijgt, zijn multiplechoicevragen. Je hoeft dus alleen uit de gegeven antwoorden te kiezen. Er zijn drie of vier antwoordalternatieven.

Bij een tekst horen verschillende soorten vragen. Voor de ene vraag hoef je bijvoorbeeld alleen informatie te zoeken in de tekst over de uiterste inleverdatum van een werkstuk. Je hoeft de tekst daarvoor niet helemaal te lezen. Voor een andere vraag moet je nagaan in hoeverre de twee verschillende opinies in de tekst echt van elkaar verschillen. Dan moet je heel precies lezen en begrijpen wat er staat om het juiste antwoord te kunnen geven. Deze verschillende soorten vragen kunnen bij één tekst voorkomen. Het is dus van belang dat je snel herkent wat voor soort vraag het is. In hoofdstuk 5 kun je daarmee oefenen.

Het aantal vragen per tekst varieert. Soms staan er drie vragen bij een tekst, maar het kunnen er ook zeven zijn.

Het Staatsexamen NT2 programma II is afgestemd op mensen die een hbo-opleiding of universitaire opleiding willen volgen of een baan op dat niveau ambiëren. De onderwerpen zijn daarom wat abstracter dan die van programma I.

- De teksten die voor dit examen worden gebruikt, hebben voor een deel te maken met het domein ‘studie en opleiding’. De tekst kan bijvoorbeeld een paragraaf uit een studieboek zijn, een overzicht van lezingen die worden aangeboden of de regels voor het aanvragen van een studiebeurs als je in het buitenland wilt studeren.
- De artikelen uit kranten, maandbladen en tijdschriften bevatten achtergrondinformatie bij actueel onderzoek (bijvoorbeeld ‘slapen’, ‘presteren op het werk’, ‘sport en voeding’ of ‘links-handigheid’). De onderwerpen van deze artikelen zijn vaak van medische, economische, psychologische of biologische aard. De

artikelen zijn meestal populairwetenschappelijk geformuleerd zodat je ze ook kunt begrijpen als je geen deskundige bent.

- Ten slotte bevat het examen teksten die eigenlijk over van alles kunnen gaan: het huren van een auto, reclame voor nieuwe woordenboeken, richtlijnen bij het inleveren van declaraties. Om een indruk te geven hoe divers de onderwerpen zijn, volgt hieronder een greep uit de onderwerpen van de laatste proefexamens:
 - *Meer verdienen? Harder werken!* – artikel uit *Vrij Nederland*
 - *Massage op de werkplek* – artikel uit *Intermediair*
 - *Telewerken* – artikel uit *Psychologie*
 - *Greenwheels* – folder van een autoverhuurbedrijf
 - *Gehoorapparaten* – artikel uit *de Volkskrant*
 - *Informatie over de cursus ‘Reis door de Ruimte’* – folder van Teleac
 - *Gewichtloos licht* – rubriek Wetenschap en Techniek in *Intermediair*
 - *Regels en richtlijnen voor tentamens en examens* – tekst uit de digitale studiegids van de Vrije Universiteit in Amsterdam
 - *Slakken, katten en varkens: de vele namen van het apenstaartje @* – artikel uit *de Volkskrant*
 - *Wat is sociaal-pedagogische hulpverlening (SPH)?* – paragraaf uit een studieboek

2

Globaal lezen

Een van de dingen die in het Staatsexamen Lezen worden getoetst, is of je een tekst globaal kunt lezen. Globaal lezen betekent dat je kunt bepalen wat het *onderwerp* van de tekst is, wat het *doel* van de tekst is, uit welke *bron* de tekst komt en *voor wie* hij bedoeld is. De vaardigheid ‘globaal lezen’ gebruik je vaak in het dagelijks leven, maar ook in je werk of tijdens je studie. Van een artikel in de krant kun je bijvoorbeeld snel de titel en de eerste en laatste alinea lezen, om te kijken of het onderwerp je zo interesseert dat je het hele artikel met aandacht wilt lezen; als je voor je studie een tekst moet schrijven over een bepaald onderwerp, lees je globaal de achtergrondartikelen die je hebt gevonden om te bepalen of die artikelen aansluiten bij het onderwerp van je tekst.

Het is dus niet altijd nodig dat je een tekst heel precies leest. Het is soms al voldoende dat je je alleen maar oriënteert op de tekst, dat wil zeggen dat je snel bepaalt of je de tekst wilt of moet lezen. Je kijkt eerst naar de *bron* van de tekst: komt de tekst uit een populairwetenschappelijke publicatie of uit een tijdschrift? Als je de herkomst hebt bepaald, weet je soms ook al iets over het *doel* van de tekst en *voor wie* de tekst is geschreven. In een wetenschappelijk tijdschrift staan artikelen voor specialisten en artikelen in populaire tijdschriften zijn meer bedoeld voor mensen die nog niet zoveel kennis hebben van het onderwerp. Daarna richt je je op het *onderwerp* van de tekst en je stelt jezelf dan vragen als: ‘Vind ik dit interessant?’, ‘Is deze tekst belangrijk voor het werk dat ik aan het doen ben?’, ‘Vind ik in deze tekst nuttige informatie?’.

In het Staatsexamen kunnen vragen voorkomen over het doel, de herkomst, de doelgroep of het onderwerp van de tekst. Hieronder volgen een paar voorbeelden van vragen.

- 1 Vragen over de *doelgroep*:
 - Voor wie is het boek *Korte metten met migraine* waarschijnlijk bedoeld?
 - Is deze tekst belangrijk voor een eerstejaars student economie?
 - Voor welke afdeling van de redactie van *de Volkskrant* is dit persbericht bedoeld?
- 2 Vragen over het *doel* van de tekst:
 - Wat wil de schrijver met deze tekst laten zien?
 - Wat is het belangrijkste doel van de tekst?
 - Waarom heeft de auteur de tekst geschreven?
- 3 Vragen over de *herkomst* van de tekst:
 - Waar komt deze tekst vandaan?
 - In welke publicatie heeft de tekst gestaan?
- 4 Vragen over het *onderwerp*:
 - Waar gaat de tekst over?
 - Wat heeft de schrijver onderzocht?

In dit hoofdstuk oefen je met globaal lezen van verschillende soorten teksten.

Oefening 1

Lees eerst onderstaande vragen bij tekst 2.1 door. Probeer ze daarna te beantwoorden met behulp van de tekst.

- 1 Wat is het onderwerp van tekst 2.1?
 - A De tekst gaat over de procedure tijdens promoties aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam.
 - B De tekst geeft een lijst van de promoties die in de maand mei 2012 plaatsvinden aan een van de faculteiten van de Universiteit van Amsterdam.
 - C De tekst laat zien dat het aantal promoties aan de Universiteit van Amsterdam op het gebied van geschiedenis sterk gestegen is.
 - D De tekst wil aantonen dat er in mei 2012 aan de Universiteit van Amsterdam veel promoties over een historisch onderwerp plaatsvinden.

- 2 a In welke publicatie heeft deze tekst gestaan?

- b Welke informatie geeft dat je over de tekst?

- 3 a Is de tekst interessant voor masterstudenten van de Faculteit der Geesteswetenschappen? Waarom wel of waarom niet?

- b En voor docenten van de Faculteit der Geesteswetenschappen? Waarom wel of waarom niet?

